

ממעין השיריחו

במשנת רבוה"ק מאיז'בצא ראדזין זלה"ה

פרשת
בשלח

עלון
מס' 27

בית יעקב פרשת בשלח אות לב

מתוך השיעור בספרי רבותינו זיע"א
על ידי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

נצחון ישראל על מצרים במידת הדין הוא בהתגלות נקודת הרצון והעבודה של ישראל להתקשר באור ה', לעומת מצרים אשר חפצים אך בחירות הפקר, ולכך שורת הדין שהשי"ת יברר ויטהר את נפשות ישראל ומעשיהם אף הבלתי מושלמים ומתוקנים כי הם עמו וחלקו.

שטוענים שבהם יש יקרות יותר גדול והשי"ת יברר גם אותם. ומה שאין נראה בהם שום גוון צמצום הלא גם בישראל נמצא פעולות שהשי"ת יבררם אבל האדם מצד ברוריו אינו רואה שם את האור, וכמו פנחס שהי' כהן שיש בו עבודה והכהנים מבוררים מאד, שהם רואים את היחוס שלהם בשורשם עד סוף כל הדורות, ומ"מ אמר אשר לא הטהרנו א"כ אי אפשר לאדם שיברר א"ע. וזהו ע"ז של בעל צפון שאומרים שבכל התפשטות שלהם נמצא בעומק בירור וצפון הוא מעיני האדם ואינו רואה זאת בעצמו. ולכן אם השי"ת יאיר את ההתפשטות שלהם ויברר שגם בזה יש רצון השי"ת אזי יאירו פעולותיהם יותר מפעולות ישראל שמצמצמים עצמם.

אולם באמת לא כן הוא רצונו ית' רק כן הציב השי"ת שמי שמברר עצמו מצדו בכל כחו השי"ת גומר בעדו. וזה נתגלה להם בים. שים הוא מקום שאין לו לאדם שם ישוב הדעת כדאיתא (תמיד ל"ב). שכל יורדי הים אין דעתם מתישבת בקרבם עד שבאים ליבשה. ורומז על מקום שאין מגיע שם בירורי אדם. וישראל עברו בו ביבשה ומצרים נטבעו, אז ראו מפורש שמי שאינו סומך עצמו על הבירורים שהשי"ת יברר אותו. רק מברר א"ע מצדו בכל כחו זה הוא עיקר הו' בעולם ולאדם כזה יברר השי"ת. כי אין הקב"ה חפץ מן האדם רק בעבודה כפי כחו, כדאי' בגמ' (ערכין יז). אלמלי רוצה הקב"ה לחשוב עם האבות לא הי' יכולים לעמוד מפני התוכחה, רק השי"ת אינו רוצה רק בעבודה לפי כחם כדאיתא (רבה פנחס כא. ותנחומא) כשביקש מהם לא ביקש רק לפי כחם וכשנותן השי"ת נותן לפי כחו.

וידבר ה' אל משה לאמר וגו' וישובו ויחנו לפני פי החירות וגו'. ואמר פרעה לבני ישראל נבוכים הם בארץ וגו'. הענין בזה, כי האדם מצדו אי אפשר לו שיברר א"ע בשלימות. ואף אחר כל הברורים והצמצומים הוא נצרך שהשי"ת יבררו ויגמר בעדו לטוב, כמו אפילו פנחס שהוא אליהו והוא שומר הברית ומבורר ביותר, מכל מקום אמר (יהושע כ"ב) המעט לנו עון פעור אשר לא הטהרנו ממנו עד היום. משמע מזה שאין לאל ידו של אדם לברר א"ע בשלימות ותמיד הוא צריך לעזר אלהי. ולכן טוענים האומות א"כ שגם ישראל נבוכים הם ומסוגרים ואינם מבוררים מצדם בשלימות ורק השי"ת יבררם, כן יברר השי"ת גם פעולותיהם, ואז יהי' הם גדולים יותר מישראל כנתבאר (בפ' תולדות).

אכן באמת הציב השי"ת שהאדם יברר ויצמצם א"ע מצדו כפי כחו ותפיסתו, ובמקום שקצרה ידו ודעתו בברוריו אז השי"ת יגמר בעדו לטוב. ולכן כיון שישראל ביררו עצמם עד מקום שהי' ידם מגעת קרבם השי"ת לפני הר סיני ונתן להם הד"ת הנאמר בהם (תשא ל"ב) חרות על הלחות, ואיתא (רבה תשא מ"א) אל תקרי חרות אלא חירות. היינו כי אלו השנים הם קשורים ביחד באם הוא חרות על הלחות שנחקקו הד"ת אצלם בקביעות בקשר הלב אז הם בחירות שהם מבוררים בשלימות, אבל העכו"ם שאינם רוצים לברר א"ע מצדם, ואצלם הוא בתחלה פי החירות שמתפשטים בזרם תאותם. לא יבררם השי"ת לעולם. וכן נקרא בשם בעל צפון. שמקבלים ההשפעה כמו גנב הנאמר בו (שמות כב) אם במחירת ימצא הגנב. שבורחים מהשי"ת ומצפינים ומטמינים א"ע מהאור ורוצים רק בחשך ונדמה להם שהם בני חורין מאחר שמתפשטים עצמם מאד מחמת זה

שיחת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

אחר כל הברורים והצמצומים הוא נצרך שהשי"ת יבררו ויגמר בעדו לטוב, כמו אפילו פנחס שהוא אליהו והוא שומר הברית ומבורר ביותר, מכל מקום אמר (יהושע כ"ב) המעט לנו עון פעור

וידבר ה' אל משה לאמר וגו' וישובו ויחנו לפני פי החירות וגו'. ואמר פרעה לבני ישראל נבוכים הם בארץ וגו'. הענין בזה, כי האדם מצדו אי אפשר לו שיברר א"ע בשלימות. ואף

אשר לא הטהרנו ממנו עד היום. משמע מזה שאין לאל ידו של אדם לברר א"ע בשלימות ותמיד הוא צריך לעזר אלהי: פנחס קנאה הוא היה המקנא על הברית בעת עון שיטים, והוא היה המבורר והנקי ביותר בענין חטא זה, ועכ"ז אמר על עון שיטים י"ד שנים לאחר מכן "אשר לא הטהרנו ממנו עד היום", ובהכרח הכונה הוא דבעומק החטא בהתאחזותו בנטיות וחשק הנפשות בדקות ובזכות לא התנקו ולא נבררו בה לגמרי, וזה באשר שאין יד האדם וכוחו לברר את נפשו עד הסוף בתכלית, כי ההתבררות שבכח האדם היא מוגבלת מאד עפ"י הדעת המוגבל ועפ"י התפיסה המוגבלת והיכולת המוגבלת בכח מוגבל לשנות ולשרש עד תום, ואמנם כל עבודתנו הם רק עפ"י מה שבכח האדם וביכולתו, אבל אמנם עיקר הענין ושלמותו לברר את הנפשות בהזדככות מושלמת עד השורש זה יתכן רק בידי שמים, והשי"ת הוא יברר את ישראל לעתיד לנקותם ולזככם מכל סיג ופגם לקדשם ולטהרם עדי עד ויסיר לב הערל ויתן לכל בני ישראל לב טהור מבורר עד השורש, כאשר הוא בכל יעודי הנביאים אשר יפליא ה' לעתיד לבוא.

ולכן טוענים האומות א"כ שגם ישראל נבוכים הם ומסוגרים ואינם מבוררים מצדם בשלימות ורק השי"ת יבררם, כן יברר השי"ת גם פעולותיהם, ואז יהי' הם גדולים יותר מישראל כנתבאר (בפ' תולדות): כי הרי עיקר הזדככות והתבררות נפשות בני ישראל הם ע"י הקב"ה, ובאם יברר את נפשות עכו"ם גם הם יבואו לתכלית טוב אל הקדושה, ובאם אמנם סוף העכו"ם לבוא אל השלימות בבהירות הכרת כבוד שמים, הנה אז כוחות הנפש אשר בהם בטבע יאירו ויזהירו בתוקף כבוד שמים יותר מבני ישראל, כי כבודו ית' עולה יותר מהמרוחקים ומהדברים הנראים כסותרים אותנו ית' ונפרדים ומנותקים ממנו, כאשר מהם ובהם יעלה ויגלה כבודו ית' על כל הארץ ויתברר כי אין שום דבר יוצא מתחת רשותו ית' ואין שום דבר שנפרד ומנותק ומתנגד אל כבודו ית' והכל באשר לכל באים ומנהגים על ידו והוא קל מסתתר מנהיג וסובב את הכל והוא בכל, וגם הרע יכירו וידעו אותו, והמתנגד יהפך למעריץ. הרי שבאם יברר הקב"ה את אוה"ע לזכך ולברר אותם (כאשר יעשה אל ישראל עם קרובו) הרי אז יעלו ויזהירו מאד מאד וכח הקדושה והטוב יצא מהם יותר מבני ישראל שהם בעצם ומעולם עם ה' עבדיו צאן מרעיתו (וזה כענין החידושים והעמקות היוצא ע"י כח הפלפול אשר ביסודו נובע מאי בהירות וישרות אבל מהתאמצות ביקוע החושך בכח הפלפול יצא חידושי פלא יותר מאשר יכול הישר לבוא בפשטותו, עיין הקדמת ספר שב שמעתתא. וזה ענין בירורי ניצוצות שנפלו במקומות נמוכים שבהעלאתן והארתן שם דייקא ועיקר כבודו ית' מתגדל ומתוסף וז"ע משאז"ל לא גלו ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים).

אכן באמת הציב השי"ת שהאדם יברר ויצמצם א"ע מצדו כפי כחו ותפיסתו, ובמקום שקצרה ידו ודעתו בברוריו אז השי"ת יגמר בעדו לטוב. ולכן כיון שישראל ביררו עצמם עד מקום שהי' ידם מגעת קרוב השי"ת לפני הר סיני ונתן להם הד"ת הנאמר בהם (תשא ל"ב) חרות על הלחות, ואיתא

(רבה תשא מ"א) אל תקרי חרות אלא חירות. היינו כי אלו השנים הם קשורים ביחד באם הוא חרות על הלחות שנחקקו הד"ת אצלם בקביעות בקשר הלב אז הם בחירות שהם מבוררים בשלימות, אבל העכו"ם שאינם רוצים לברר א"ע מצדם, ואצלם הוא בתחלה פי החירות שמתפשטים בזרם תאותם. לא יבררם השי"ת לעולם. וכן נקרא בשם בעל צפון. שמקבלים ההשפעה כמו גנב הנאמר בו (שמות כב) אם במחתרת ימצא הגנב. שבורחים מהשי"ת ומצפינים ומטמינים א"ע מהאור ורוצים רק בחשך ונדמה להם שהם בני חורין מאחר שמתפשטים עצמם מאד מחמת זה שטוענים שבהם יש יקרות יותר גדול והשי"ת יברר גם אותם. ומה שאין נראה בהם שום גוון צמצום הלא גם בישראל נמצא פעולות השי"ת יבררם אבל האדם מצד ברוריו אינו רואה שם את האור, וכמו פנחס שהי' כהן שיש בו עבודה והכהנים מבוררים מאד, שהם רואים את היחוס שלהם בשורשם עד סוף כל הדורות, ומ"מ אמר אשר לא הטהרנו א"כ אי אפשר לאדם שיברר א"ע. וזהו ע"ז של בעל צפון שאומרים שבכל התפשטות שלהם נמצא בעומק בירור וצפון הוא מעיני האדם ואינו רואה זאת בעצמו. ולכן אם השי"ת יאיר את ההתפשטות שלהם ויברר שגם בזה יש רצון השי"ת אזי יאירו פעולותיהם יותר מפעולות ישראל שמצמצמים עצמם.

אולם באמת לא כן הוא רצונו ית' רק כן הציב השי"ת שמי שמברר עצמו מצדו בכל כחו השי"ת גומר בעדו: אף שהקב"ה הוא אשר ירחוץ את צואת בת ציון והוא יזרוק עליהם מים טהורים לטהרם והוא מקוה טהרה לישראל לבררם עד תכלית שרשיהם למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית, כי הם זרע קדשו עמוסים מני בטן אשר שמו הגדול והקדוש עליהם קרא, אמנם כי עיקר התכונות העולם וצורתו הוא שהציב הקב"ה מקום עבודה ויגיעה וכל אשר יקבל האדם היא במשפט עפ"י יגיע כפיו, ולזה אין משוא פנים והטית הדין ורק ע"פ אמת הדין והמשפט נידונים באי עולם, ואמנם זהו טענת האומות העולם לעתיד כי מה נשתנו הם מבני ישראל, כי הרי גם על ישראל ישנו טענות וחסרונות ורק כאשר הקב"ה באהבתו את ישראל יבררם ויצרפם אל תכלית שלימות הטוב אז יזרח ויאיר צדקם, אבל כל זה מן טענת האוה"ע למה לא יטפל ויעסוק הקב"ה איתם. אבל אמנם כי השתלמות בשלימות הטוב עד השורש זה אכן אין בכח האדם, וזהו מעשי השי"ת בורא כל הנשמות העוסק בטהרת נפשות ישראל ובירורם מה שאין בכח וביד האדם להגיע ולעסוק בשם, אבל זהו רק לאשר בבחירתו ובעבודתו חפץ לזכות בטוב וישר יחזו פנימו, ומצמצם עצמו ביגיע כפיו ללכת בדרך טובים בסור מרע ועשה טוב, לזה מידת הדין נותנת שחלקו חלק ה' ובצל שקי יתלונן ויתברר לטובה עדי עד בעומק הצפון והגנוז. לא כן אוה"ע כי הם בבחירתם ובתפיסתם והכרתם אין להם שייכות בהתבטלות להשי"ת והכרתו וכבודו והם בחושך ירצו לעשות מה שליבים חפץ, א"כ אף כי הם מעשי ה' כעצים ואבנים, אבל מצד צורת אדם שלהם נשחתו

לגמרי, ויכלו לגמרי, כי מצד נקודת עצמם אין להם תפיסה והכרה באור ה' ואין חלקם עמו, כי הקב"ה הוא הגומר חלק שלו לאשר שייך אליו י"ת בעבודה ויגיעה ורצון, אבל הבוחר בחושך והפקר אינו חלק ה' ואין חפץ בו. וזה הרמז בפרשתינו, שמצרים אמרו על בני שנוכחים הם סגר עליהם המדבר, שאין להם מעשים מושלמים מבוררים, ומה נשתנו ממעשי מצרים, והוא ענין הקטרוג הגדול שהיה על הים כמאז"ל, וע"ז היו צריכים ישראל לשוב אל פי החירות וגו' שהו"ע הבירורים בין מעשי מצרים אשר הם חלולי קדושה בחיי הפקר וחירות של טומאה בהסתר פני ה' בתכלית, משא"כ מעשי ישראל אף המחוסרי שלימות והנעדרי אור אבל בסתר המדרגה הרי ברצון ליבם ובמעט אפשרות יכולתם הינם בוחרים ואחוזים בטוב להתברר באור ה' והרי הם משורשים בקדושת ישראל, והוא ית' יבררם בכל עניניהם ומעשיהם עפ"י עומק מידת הדין זו אשר נתגלה אז, וע"ז אמרו במדרשות שעל עמדם אז על הים בעת הקטרוג נאמר הכתוב הראיני את מראיך השמיעני את קולך, שהיו נצרכים לגלות אל הפועל נקודת שורשם הטוב באתגליא להשתיק הקטגוריא והתעוררות מידת הדין (ויש בעניינינו עוד מאמרים רבים נראים סותרים לכאן, ושבעים פנים לתורה).

זה נתגלה להם בים. שים הוא מקום שאין לו לאדם שם ישוב הדעת כדאיתא (תמיד ל"ב.) שכל יורדי הים אין דעתם מתישבת בקרבם עד שבאים ליבשה. ורומז על מקום שאין מגיע שם בירורי אדם. וישראל עברו בו ביבשה ומצרים

ממי השלוח חלק א ד"ה ה' ילחם לכם ואתם תחרישו

לנצח במלחמה נגד ישראל מומר שאומר שהקב"ה עמו יש להראות עבודה ויראה ושאין הקב"ה בוחר רק בעבודת האדם

הש"י כי בלא רצון הש"י לא הי' יכול לעשות, ונגדו הוא העצה להראות כי יראת שמים הוא בידי האדם והאדם צריך לעבודה ותפלה, וע"ז נאמר בגמ' (סנהדרין ס.) על רבשקה שהיה ישראל מומר מפני שאמר המבלעדי ה' עשיתי, ותלה מעשיו הרעים בהש"י ונגדו היא העצה להתפלל

ה' ילחם לכם ואתם תחרישו (י"ד י"ד), הענין בזה שכאן נצטוו להחריש מבלי שום פעולה ואף בתפלה לא יתפללו להש"י ובמלחמות עמלק נמצא להפך שנאמר והי' כאשר ירים וכו', ונאמר והיה ידיו אמונה ומתרגמין והוה ידוהי פרישן בצלו, אך הענין בזה כי יש חילוק בין עמלק לשאר אומות כי שאר אומות אומרים שאין הכל בידי שמים ותולין כל השפעות טובה בכחותם לאמור כחי ועוצם ידי, ולכן במלחמות ישראל נגד מצרים נצטוו להחריש, היינו להראות שהכל בידי שמים ובזה היו מנצחים כי בישראל נמצא זאת המבינות כי הכל בידי שמים, וגם תפלה שהאדם מתפלל ג"כ אינו יכול להתפלל בלתי רצון הש"י ולכן נאמר ואתם תחרישו, אבל בעמלק שהוא נקרא ישראל מומר כדאיתא בקידושין (יח.) והוא תולה כל מעשיו בהש"י שאומר כל הרע שהוא עושה הוא ברצון

נטבעו, אז ראו מפורש שמי שאינו סומך עצמו על

הבירורים שהשי"ת יברר אותם. רק מברר א"ע מצדו בכל כחו זה הוא עיקר הוי' בעולם ולאדם כזה יברר השי"ת. כי אין הקב"ה חפץ מן האדם רק בעבודה כפי כחו, כדאי' בגמ' (ערכין יז.) אלמלי רוצה הקב"ה לחשוב עם האבות לא הי' יכולים לעמוד מפני התוכחה, רק השי"ת אינו רוצה רק בעבודה לפי כחם כדאיתא (רבה פנחס כא. ותנחומא) כשביקש מהם לא ביקש רק לפי כחם וכשנותן השי"ת נותן לפי כחו: כי ודאי כח האדם ויכולתו מוגבל הוא מאד ואינו יכול כלל להשלים עצמו ולהשתרש בטוב לולא עזרתו ית', וגם בעוצם וריבוי עבודה אין זה רק כטיפה מן הים לאמיתות בירונו הנצרך, כי מה יודע האדם על עצמו הטוב הוא אם לא ועד כמה ועל שורשיו וסיבותיו מה הם וכו' וכו', והמשכיל הנלבב אשר יעמיק בשורשינפשו והנתפסבדעתו יוכח כי אין האדם יודע כלום ואין בכוחו רק כאפס מה וכחוט השערה, אבל הקב"ה אבינו האב הרחמן אוהב עמו ישראל הוא יבררם בתכלית הטובה, אבל עבודת האדם הוא רק כפי כחו, ובזה ימצא טוב, ובזה ישתרש להקרא חלק ה' אשר הוא ית' יגמור עליו לטובה ולברכה. ובזה החלק אשר הוא בכח האדם ובתודעתו המצומצמת המקוטעת החסירה מאד, שם מקום החילוק בין צדיק לרשע בין עובד אלוקים לאשר לא עבדו, ובזה ימצאו ישראל לזכות בכל הטוב הצפון ע"פ יושר הדין אשר הציב השי"ת בעולמו, ויעלו ויפרחו כגפן ויתבררו בתוקף האורה לנצח עדי עד.

השיעור השבועי

מאת ב"ק ארמון"ר שליט"א

בספרי רבותינו הקדושים מאיז'בנא וראדיון זי"א

מתקיים מדי שבוע ביום רביעי בשעה 11:00 בלילה

בבית המדרש דרוהביטש (בעת"ר) רחוב מלאכי בעיה"ק ירושלים

דורשי ה' החפצים לזכות את הרבים באור תורה וליטול חלק בהוצאת הגליון, (לזכות, לרפואה, לישועה, או לעילוי נשמה) נא לפנות למערכת במספר 058-3256436 או ע"י כתובת מייל ri0583256436@gmail.com ושכרו הרבה מאד על פי פעלו. כמו כן כל מי שיש הערות בעניני הגליון ולכל עניני הגליון ולקבל את העלון במייל יש לפנות בכתובת הנ"ל

להשיג את ספרי רבותינו הקדושים במייל של המערכת

העלון נתנדב לע"נ רבותינו הקדושים ולזכות יהושע בן חוה לאה ומשפחתו

יו"ל ע"י עמותת מורשת בית איז'בנא ראדיון ע"ר